

Jezično je razumijevanje složena pojava koja se temelji na sposobnosti prepoznavanja i uspostavljanja odnosa među jezičnim elementima u nesvjesnoj jezičnoj obradi i konačnom tumačenju ovisno o obilježjima jezičnih struktura te neposrednom kontekstu. Jedan je od temeljnih preduvjeta uspješnoga jezičnoga razumijevanja sposobnost razrješavanja dvosmislenosti upućivanja anaforičnom zamjenicom 3. lica, kraće razdvosmislenje. Dvosmislenost upućivanja anaforičnom zamjenicom, kao u Ivan je rekao Petru da je on osvojio zlato u penjanju, može izazvati stanovito kolebanje govornika u odabiru antecedenta i posredno narušiti rečenično razumijevanje. Iz istraživačke su perspektive bitna pitanja kako govornici razdvosmišljaju u jezičnoj obradi i što određuje konačan odabir antecedenta. Proučavajući razdvosmislenje, stječe se uvid u čimbenike relevantne za jezično razumijevanje općenito te se na različitim razinama otkriva što pokreće jezičnu obradu i koje su obavijesti ključne za konačno tumačenje. Teorijski su pristupi toj pojavi eksperimentalni te se razlikuju ovisno o čimbenicima za koje se pretpostavlja da utječu na razdvosmislenje. Složenosti razdvosmislenja doprinosi što se u pojedinim jezicima zamjenice mogu ispustiti, pa se upućivati može prisutnošću ili odsutnošću zamjenice 3. lica. Dosadašnja istraživanja upućuju na međujezične razlike u sklonostima razdvosmislenja ovisno o načinu upućivanja zamjenicom. Eksperimentalne metode, i to one preciznije poput mjerenja pokreta očiju, mogu pružiti sveobuhvatniji uvid u prirodu jezičnoga razumijevanja. U ovom će se izlaganju govoriti o teorijskim i metodološkim aspektima proučavanja jezičnoga razumijevanja te će se predstaviti istraživanje razdvosmislenja metodom praćenja pokreta očiju u hrvatskome. O spoznajama dobivenima tim istraživanjem raspraviti će se u svjetlu suvremenih lingvističkih pristupa te iz međujezične perspektive.